

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА ЭЛ АЗИЗ, ИНСОН АЗИЗ

ИХЧАМ ВА САМАРАЛИ БОШҚАРУВ ТИЗИМИНИ ЯРАТИШ ВАЗИФАСИ ҚЎЙИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 4 август куни давлат хизматини ислох қилиш ва бошқарувда натижадорликни ошириш чора-тадбирлари юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Аслида, бу сўнгги йилларда амалга ошириб келинаётган маъмурий ислохларнинг мантиқий давомидир. Президентимизнинг халқчил сиёсати туфайли давлат хизматчилари аҳолига анча яқинлашди. Халқни эшитиш, маблағларни одамлар талабига қараб йўналтириш, “маҳаллабай” ишлаш тизимлари йўлга қўйилди. Ходимларга самарали фаолияти учун муносиб шароитлар яратилди.

Давлатимиз раҳбари Олий Мажлис палаталари қўшма мажлисидаги нутқида “навбатдаги муҳим вазифа — марказий идораларни трансформация қилиш орқали фуқароларга хизмат қиладиган ихчам ва самарали бошқарув тизимини яратиш” эканини таъкидлаган эди.

Хозирги кунда бу соҳада 118 минг киши меҳнат қиляпти. Лекин, натижадорлик бўйича айтганда, ҳали давлат хизмати халқни рози қиладиган тизимга айлангани йўқ.

Мисол учун, ўтган йили Халқ қабулхоналарига вазирлик ва ҳокимликлар ходимларининг билимсизлиги ва масъулиятсизлиги ҳақида 25 мингта, уларнинг мулоқот маданияти етишмаслиги билан боғлиқ 7 мингта шикоят келиб тушган.

Қобилиятни аниқлаш, ўқитиш, ишни яхшилашга ўргатадиган яхлит тизим бўлмагани учун айрим мутасаддилар вазифаларини эълал олмаяпти. Умуман, раҳбарларни танлаш, тайёрлаш ва мотивация бериш йўлга қўйилмагани ижродаги оқсоқликларнинг асосий сабабларидан бири бўлиб қолмоқда.

Шу боис, маҳаллий ва хорижий мутахассисларни жалб қилиб, икки йил давомида, чуқур муҳокамадор асосида “Давлат фуқаролик хизмати тўғрисида”-ги қонун тайёрланди.

Йиғилишда ушбу қонунда назарда тутилган талаблардан келиб чиқиб, давлат идоралари олдидан турган устувор вазифалар кўрсатиб ўтилди.

Аввало, давлат идораларига ишга қабул қилишнинг очик-ошкора тизими жорий этилиши таъкидланди. Шу мақсадда йил якунига барча вакант лавозимлар очик ягона электрон платформага жойлаштирилади. Бўш лавозимга танловда иштирок этиш учун хозирги кунда талаб этилаётган 16 та ҳужжат сўралмайди, барча жараёнлар электрон шаклга ўтказилади. Номзоднинг билими, тажрибаси ва салоҳияти очик танлов орқали аниқланади.

Бу тизим тажриба тариқасида, Самарқанд вилояти ва Давлат солиқ қўмитасида синовдан ўтказилган. Йиғилишда мазкур вилоят ва қўмита мутасаддилари унинг натижалари ҳақида айтиб берди. Ҳар бир вазирлик ва ҳокимлик кадрлар танлашни олий ўқув

юртларидан бошлаши кераклиги қайд этилди.

Бу тажрибани тизимли йўлга қўйиш учун Ёш мутахассисларни танлаш дастури эълон қилинадиган бўлди. Дастур доирасида битирувчи курсларда ўқиётган қобилиятли талабалар сараланиб, вазирлик ва ҳокимлик тизимида стажировка ўтайди ва ўқишни тамомлагач, ишга қабул қилинади. Бунга хорижда ўқиётган ёшлар ҳам қамраб олинади.

Тахлилларга кўра, вазирликлар марказий аппаратдаги раҳбарларнинг 40 фоизи туман погонасини кўрмаган, туман миқёсидаги раҳбарларнинг 60 фоизи эса вилоят ёки республика идораларида ишламаган.

Шу боис, Президент давлат идораларида “маҳалладан — республикага” тамойили асосида кадрларни ўстиришга алоҳида эътибор қаратиш зарурлигини таъкидлади.

Бунинг учун 1 ноябрдан бошлаб, эски намунадаги маълумотномадан воз кечилиб, ходимнинг малакаси ва эришган натижаларини илғор технологиялар асосида баҳолайдиган тизимга ўтилади. Оддий қилиб айтганда, раҳбарликка тасодифан келиб қолишнинг олди олинади.

Шунингдек, туман ва шаҳар даражасидаги раҳбарлик учун Салоҳиятли кадрлар резерви тузилади, унга номзодлар фақат маҳаллалардаги ҳоким ёрдамчилари ва ёшлар етакчилари орасида танлаб олинади. Компетентияси ҳақ қараб, улар учун мақсадли малака ошириш курслари ташкил этилади.

Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги, Ёшлар ишлари агентлиги “Ватандошлар” жамғармаси билан бирга “100 та илғор етакчи” дастурини амалга ошириш вазифаси қўйилди. Бу дастур доирасида давлат хизматчилари, фаол тадбиркорлар, хориждаги ватандошлар орасидан салоҳиятли ёш кадрлар танлаб олинади.

Маълумки, мамлакатимизда “инсон — жамият — давлат” деган тамойил устувор этиб белгиланган. Барча соҳаларда одамларга қулайлик яратиш чоралари қўрилмоқда. Хусусан, лицензия олиш, хизматларга буюртма бериш, турли идораларга ҳужжат топшириш, тўлов тизимлари анча қулайлашди.

Лекин ҳали ҳам кўп соҳаларда қоғозбозлик бор. Масалан, субсидиялар учун ўртача 10 та вазирлик ва идорадан ҳулоса олиш керак. Электр тармоқларига уланishда ҳам ортиқча харажат ва бюрократия кўп. Тиббиётда қайси хизмат бепул ёки пулли бўлиши, давлатдан бериладиган дориларнинг ҳисоб-китоби ва эгасига етиб бориши аниқ бир тизимли эмас. Қурилиш, транспорт, коммунал хўжалиги, стандарт, карантин идораларида

ЎЗА

ТОШКЕНТ РУҲИ

ёки Афғонистон хавфсизлиги ва тараққиётига даъват

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК

Инсоният тараққиётининг хозирги босқичида Афғонистондаги вазиятни барқарорлаштириш глобал хавфсизликни таъминлашнинг муҳим шарт бўлиб қолди. Президентимиз Ўзбекистоннинг изчил ташқи сиёсати тамойилларидан келиб чиқиб, афғон муаммосига алоҳида эътибор бермоқда. Жумладан, минтақавий можаролар ечимини топиш, давлатлараро муносабатларда ўзаро ҳурмат ва қатъий ишонч, олис истиқболни кўзлаган умуминсоний манфаатлар атрофида бирлашиш ғоясини илгари сурди.

Афғонистон муаммосини нафақат унинг ички муаммоси, балки Марказий Осиё ва умуман, Осиё қитъаси, қолаверса, умуминсоний масала сифатида жаҳон минбарига олиб чиқди.

Ҳар бир давлат ташқи сиёсати муқаррар унинг миллий ва умуминсоний манфаатлари асосида қўрилади. Ана шу жиҳатдан Ўзбекистон ўзининг қадимий давлатчилик анъаналарига

асосланиб, ҳар қандай муаммога музокара, ҳиссиётлардан холи ва ақл-идроққа, шарқона билимлар савиясига йўрилган мулоқотлар орқали ечим топиш тарафдори бўлиб майдонга чиқди.

Бу ўзбек миллий давлатчилиги бир неча минг йиллик мактабининг қадриятга айланган сабоғидир.

Давоми 2-бетда

ЭЪТИРОФ

ЎЗБЕКИСТОНДАГИ КОНСТИТУЦИЯВИЙ ИСЛОҲОТЛАР

ҳар бир инсон қадри ва ҳуқуқларини
таъминлашга қаратилган

Жорий йил 3 август куни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош қароргоҳида Ўзбекистонда амалга оширилаётган конституциявий ислохотларга бағишланган халқаро давра суҳбати бўлиб ўтди. Ушбу нуфузли форумда БМТга аъзо давлатларнинг Осиё, Европа, Америка ва Африка қитъаларига

мансуб 40 дан ортиқ миссияси вакиллари ҳамда экспертлари, шунингдек, БМТ таркибидаги турли тизимлар ходимлари — жами 55 нафар иштирокчи қатнашди.

Халқаро давра суҳбатини Ўзбекистоннинг БМТдаги вакили — элчи Б.Иброҳимов олиб борди.

Давоми 3-бетда

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 31 йиллигига

ЯХШИЛИК ЙЎЛБОШЧИ БЎЛСА ЙЎЛДАГИЛАР ҲАМ ЯХШИ

Эзгу сўз, эзгу тушунчаларимиз кўп. Уларнинг ичида “озодлик”, “хуррият”, “мустақиллик” сўзлари байрам намойишидаги байроқлардек юқори, юксак кўринади менга. Назаримда, мамлакатимизда рўй берган, рўй бераётган барча яхшиликлар шу қудратли сўзлар, қудратли тушунчалар уммонидан сув ичиб, яшнаётгандек. Айниқса, ҳаётимизнинг кейинги йиллари ҳақида ўйласак, ҳатто бир ой, бир ҳафтамиз сарҳисобини қилсак ҳам бу киёсларда зарра муболага йўқлигига амин бўламиз.

Давоми 6-бетда

ЯНГИЧА ЁНДАШУВ

МУҚОБИЛ ЭНЕРГИЯ: ЭНГ САМАРАЛИ ВА МАҚБУЛ ЕЧИМ

Мамлакатимизда қайта тикланувчи энергия манбалари, жумладан, қуёш энергиясидан фойдаланишни ривожлантириш энг устувор масалалардан бирига айланиб бораёпти. Буни охириги тўрт йилда соҳани ривожлантиришга қаратилган ўндан ортиқ қарор, улар асосида берилаётган имтиёзлар, “Қайта тикланувчи энергия манбаларидан фойдаланиш тўғрисида”ги қонун қабул қилингани ҳам яққол кўрсатиб турибди.

Савол туғилади: нега бу йўналишга шунчалик эътибор катта? Негаки, “Инсон қадри учун” тамойили асосида ҳар бир фуқаро яхши яшашига шароит яратилиши электр

энергияси ва табиий газ таъминоти билан бевосита боғлиқ. Ўзбекистонда бу мақсадлар учун бир йилда 10 миллиард долларлик электр қуввати ва газ йўналтирилмоқда. Агар бу

нинг 10 фоизи иқтисод қилинса, уни бошқа эҳтиёжларга сарфлаш имконияти юзага келади.

Давоми 4-бетда

ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК

Оқил САЛИМОВ,
академик

Бошланиши 1-бетда

2022 йил 25-26 июль кунлари Тошкентда бўлиб ўтган “Афғонистон: хавфсизлик ва иқтисодий тараққиёт” мавзусидаги халқаро конференция Ўзбекистон ташқи сиёсатида изчиллик, қатъий позиция, аниқ ва ўзгармас мақсад борлигини кўрсатди. Тошкент конференциясида Марказий ва Жанубий Осиё, Европа, Америка, Яқин ва Урта Шарқ, Осиё – Тинч океани минтақаларидаги 20 дан ортиқ давлатнинг юқори даражадаги вакиллари Афғонистонда барқарорлиқни мустаҳкам ўрнатиш муаммоларини ҳал этиш мақсадида йиғилди. Ўнлаб халқаро ва минтақавий ташкилотлар, жумладан, БМТ, Европа Иттифоқи, БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти, Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти, Ислам ҳамкорлик ташкилоти, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти раҳбарлари ва нуфузли вакиллари, шунингдек, Афғонистон муваққат ҳукумати делегацияси иштирок этди. Шу билан бирга, қатор танқидли олимлар, сиёсатшунослар, экспертлар конференция ишини кузатиб, шарҳлаб берди. Бу Тошкент анжуманининг халқаро майдонда гоят долзарб муаммога бағишланганини яққол кўрсатади.

Президентимизнинг ушбу конференцияда иштирокчиларига мурожаати Ўзбекистоннинг замонавий шароитдаги сиёсий иродасини, унинг жаҳон ҳамжамиятидаги гоят катта маъқени, куч-қудратини намоён этди. Давлат раҳбари сифатида эса ўзининг чуқур сиёсий билим ва юксак маданиятини, шарқона одоб ва олий даражадаги сиёсий дипломатия намунасини кўрсатди.

Афғонистон бугунги цивилизациявий ўлчовлар, инсон ҳаёти ва турмуш даражаси нуктаи назаридан қараганда, дунёда қашшоқ мамлакатлардан бири. Айни пайтда аҳоли жон бошига нисбатан ялли ички маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 900 долларни ташкил этмоқда. Бошқача айтганда, афғон халқи турмуш даражаси жиҳатидан дунёда 218-ўринни эгаллайди. Албатта, бундай қашшоқлик ўзига хос табиий-географик шароит билан боғлиқ бўлган объектив ҳақиқатга ҳам таянади. Чунки Афғонистон ҳудудининг асосий қисмини баланд тоғлар ташкил этади. Бу ерларда об-ҳаво совуқ, тупроқ шароити эса деҳқончиликка яроқсиз. Сўғориладиган майдонлар турли рельефда бўлгани сабабли сувдан фойдаланиш даражаси ниҳоятда паст.

Афғонистоннинг тоғли ҳудудларида, хусусан, Бадахшонда қировли кунлар йилда 9 ойни, шарқий ва жанубий тоғли ҳудудларида эса 10 ойни ташкил этади. Ноқулай табиий иқлимга эга айни шу ҳудудлар Афғонистоннинг йирик саноат ва маъмурий марказлари ҳисобланади. Масалан,

МУНОСАБАТ

ТАДБИРКОРЛАР БИЛАН ОЧИК МУЛОҚОТ

самарали бизнес муҳитини яратишга хизмат қилмоқда

Шодиёр НАРЗУЛЛАЕВ,
Тошкент давлат иқтисодиёт
университети тадқиқотчиси

Ҳар қандай янги бизнес асосида гоёя ётади. Аммо гоёяни доим ҳам муваффақиятли амалга ошириш имконсиз. Бунинг учун етарли ресурс, иқтисодий шароит ва мана шу шароитни юзага келтирадиган муҳит зарур. Мамлакатимиз мисолида оладиган бўлсак, сўнгги йилларда тадбиркорларнинг эркин ва фаол ишлаши учун яратиб берилётган шароитлар, ишбилармонликни ривожлантиришга қаратилган имтиёзлар биз айтмоқчи бўлган ижобий муҳитга мисол бўла олади.

Инновацион гоёяларни мақсадли яратиш, ишлаб чиқаришга жорий этиш, аввало, ички бозорга кенг турдаги сифатли, рақобатбардош маҳсулот тақлифини ошириш, қолаверса, аҳолини иш билан таъминлаш деганидир. Бунинг ортидан хизмат кўрсатиш ва етказиб бериш дастурларининг замонавий кўринишлари шаклланиб, рақамли иқтисодиёт ҳам ривожланиб бораётгани масаланинг бошқа томони.

Содда қилиб айтганда, мамлакатда кичик ва ўрта бизнес вакилларининг қўлайлиги миллий иқтисодиёт ривожига сезиларли таъсир кўрсатади. Аммо ишбилармон одам бизнес гоёясини амалга ошириш учун қулай муҳит излайди. Унга етарли

шароит яратиб берилсагина, ишини ривожлантира олади.

Ўтган йил 20 августда давлатимиз раҳбарининг тадбиркорлар билан илк очик мулоқоти ташкил этилиб, мазкур сана юртимизда Тадбиркорлар кўни сифатида белгилангани катта воқеликка айланган эди. Ушунда тадбиркорлардан келиб тушган 15 мингдан ортиқ савол, тақлиф ва ташаббус асосида соҳани қўллаб-қувватлаш ва қулай ишбилармонлик муҳитини яратишга қаратилган 7 та йўналиш асосида чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилган. Дастур доирасида соҳа вакилларига қатор имтиёзлар берилдики, халқимиз бундан ўрнида фойдаланиб келмоқда.

Президентимизнинг тадбиркорлар билан очик мулоқоти анъанасига айланмоқда. Жорий йилда ҳам тадбиркорлар билан учрашув ўтказилиши кутуляпти. Очик мулоқот олдидан мурожаатлар қабул қилиниши бошланган. Савол ва тақлифларни йиғиш бўйича республика штаби ҳамда “колл марказ” ташкил этилган.

Шу йил 3 август кўни давлатимиз раҳбари раислигида Ўзбекистон Республикаси Президентининг тадбиркорлар билан мулоқотида тайёргарликнинг бориши бўйича ўтказилган йиғилишда ушбу жараён таҳлил қилинди. Унга кўра, бугунги кунга 7 минг 200 дан ортиқ тақлиф ва мурожаат келиб тушган. Уларнинг аксарияти жойида ҳал этилмоқда.

Муваффақиятли бизнес бошлаш учун янги имконият

Қутилаётган очик мулоқот қўллаб тадбиркорлик субъектлари учун янги имкониятлар демакдир. Ўртага ташланган муаммоларга ечим топилиши соҳага

қадам қўяётган ёшларнинг ўз бизнесини яратилишига ҳам хизмат қилади.

Ёшлар ва бизнес — бугунги кунда бири бири билан чамбарчас боғлиқ тушунчалар. Айнан ёшлар тадбиркорлик фаолияти учун янги гоёяларни яратмоқда, замонавий йўналишларга қадам қўяпти. Бу уллардаги бугунги кун руҳига мос фазилатлар — ташаббускорлик, ҳаракатчанлик, жасорат, таваккалчиликдан қўрқмаслик, ўрганиш ва қайта ўрганиш қобилияти, инновацияларга очиклик билан боғлиқ. Қолаверса, йиғит-қизларга билдирилаётган ишонч уллар фаолиятида мустаҳкам тиргак бўлаётгани рост.

Ана шундай илғор ёшлар орасида ака-ука Дилшодбек ҳамда Азизбек Ҳожиёевлар ҳам бор. Уларнинг ҳар иккиси ўз бизнесини муваффақиятли йўлга қўйиб, иш ўринлари яратган.

Азизбек Ҳожиёев 2012 йилдан буён раҳбарлик қилаётган “ХК the best product” МЧЖ импорт ўрнини босувчи суюқ девор

гулқоғозлари ишлаб чиқаради. Йилига 10 миллион квадрат метр маҳсулот тайёрланадиган ушбу корхонада 70 киши меҳнат қилади.

Дилшодбек эса Тошкент давлат иқтисодиёт университетининг 2-босқич магистранти. 2019 йилда “New Best Style” МЧЖни ташкил этиб, хорижий инвестициялар асосида пардозбоп гулқоғозлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйган. Корхонада иш жараёни ҳам, технологиялар ҳам замонавий. Чет давлатлардан олиб келинган ускуналар ишлаб чиқаришни бир неча бор тезлаштириб, меҳнатни енгиллаштиради. Ҳозир бу ерда 250 киши доимий иш билан банд.

Тадбиркор маҳсулотларини Тожикистон, Қирғизистон, Қозоғистон, Туркменистон, Грузия, Сурия, Россия, Озарбайжон, Арманистонга экспорт қилади. Корхона йилнинг энг яхши экспортёри сифатида ҳам эътироф этилган.

Дилшодбек тадбиркорлик фаолиятида эришаётган ютуқлари билан кўпчиликка намуна бўлмоқда. Шу йил 30 июнь — Ёшлар кунига тадбиркор “Келажак бунёдкори” медали билан тақдирланди. Давлатимиз раҳбари йўллаган табрик нутқида: “Хорижий инвестициялар иштирокида замонавий корхоналар барпо этиб, қўллаб-янгиларни яратиб, ишбилармонликни ривожлантиришга хизмат қилмоқда. Мисол учун, ... Хоразм вилояти, Ҳазораспда Дилшодбек Ҳожиёев сингари ишбилармон ёшларимиз хаёс қилса арзийдиган натижаларга эришмоқда. Мана шундай салоҳиятли ёшларимизнинг бир гуруҳи юксак давлат мукофотлари билан тақдирлангани, албатта, барчамизни мамнун этади”, дея таъкидлагани Дилшодбекни янада раҳбатлантирди. У яқин йилларда ўз фаолиятини кенгайтириб, қўшимча иш ўринлари яратиш, кам таъминланган оилаларга даромад киришига хисса қўишини мақсад қилган.

Бугунги тадбиркорга нималар керак?

Ана шундай ёшларга ҳавас қилиб, қўллаб-йиғит-қизлар бизнес бошлашга интилаётгани қувонарли. Аммо уларнинг аксариятини, қандай қилиб муваффақиятли бизнес бошлаш мумкин, деган савол ўйлантиради. Бунинг учун мавжуд имкониятларни баҳолаш билан бирга, билим, кўникма, иш тажрибаси, миқозларни ўрганиш ва вақтни тўғри тақсимлаш талаб этилади. Гап шундаки, фақатгина бошланғич капиталнинг ўзи бизнесдаги муваффақиятни таъминламайди. Агар “омадли бизнес”нинг ўлчови фақат тикл-

билан дўстона алоқалар, халқаро ҳамжамият билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик ўрнатишга ҳаракат қилмоқда. Биз ушбу саъй-ҳаракатларни рағбатлантиришимиз ва қўллаб-қувватлашимиз зарур”, деб Афғонистонга доир турли қарашлар ва ёндашувларни уйғунлаштиришга, жаҳон ҳамжамиятининг бир-бирига зид муносабатларини оқилона йўналтиришга даъват этади.

Конференцияда Афғонистонни иқтисодий-ижтимоий ривожлантириш ҳамда бутун минтақа тараққиётига муҳим омил бўлиб қўшилаётган қатор гоёялар илгари сурилди. Жумладан, Тошкент — Мозори-Шариф — Кобул — Пешовар темир йўли, Сурхон — Пули-Хумри электр узатиш тармоғи қурилиши, “Гуманитар ёрдам бўйича халқаро кўп йўналишли транспорт логистика тизими” ҳамда Термиз шаҳридаги Афғонистон фуқароларини ўқитиш-таълим маркази фаолиятини йўлга қўйиш масалалари муҳокама қилинди. Ушбу халқаро анжуманининг сиёсий аҳамияти ҳозирги замон жаҳон ижтимоий-сиёсий жараёнларида ўзининг янгича ёндашувлари ва қарашлари билан алоҳида аҳамиятга эга бўлди.

Жумладан:

Биринчидан, жаҳон ҳамжамиятини Афғонистондаги ҳозирги сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий вазиятни мувофиқлаштириш, мамлакатни ҳар томонлама ривожлантириш, афғон халқига зарур даражада инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш ва оқилона сиёсий консенсус чораларини қўриш;

Иккинчидан, Афғонистон ҳукуматининг инсон ҳуқуқларига доир халқаро меъёрларга риоя қилишида очик мулоқотни йўлга қўйиш, миллий ярашув жараёнини самарали яқунлаш ва халқнинг фаровон, саодатли истиқболини таъминлайдиган чора-тадбирларни ишлаб чиқиш;

Учинчидан, Афғонистон муваққат ҳукумати томонидан ушбу мамлакатга қўшни ва бошқа давлатлар хавфсизлигига, қолаверса, умумжаҳон хавфсизлигига таҳдидларга йўл қўймасликка доир мажбуриятларни тасдиқлаш;

Тўртинчидан, Афғонистоннинг чет элдаги молиявий активларига қўйилган чекловларни бекор қилиш, шу орқали мамлакат ҳудудида хавфсиз ва барқарор транспорт коммуникацияси, энергетика, қишлоқ хўжалиги соҳаларини ривожлантиришга кенг имконият яратишга йўл очди.

Қолаверса, **бешинчидан**, Тошкент конференцияси “Толибон” муваққат ҳукумати тузилганидан кейин ўтказилган юқори даражадаги халқаро форум мақомига эга бўлди. Ўзбекистоннинг ташаббуси БМТ шафелигида ташкил этилгани ва уни Бош қотиб Антониу Гутерришнинг қўллаб-қувватлагани Ўзбекистон ташқи сиёсатининг умумжаҳон аҳамиятга эга эканини кўрсатди;

Олтинчидан, конференция “Толибон”нинг юқори даражадаги делегацияси ташриф буюрган биринчи халқаро форум ҳисобланади. Бу “Толибон” муваққат ҳукуматининг жаҳон ҳамжамияти томонидан эътироф этилишига имкон яратди. Айни пайтда муваққат ҳукуматини сиёсий қарашлари умуминсоний қадриятлар билан боғлиб боришига даъват этди;

Еттинчидан, Тошкент конференцияси Афғонистонга Марказий ва Жанубий Осиёга хавф соладиган давлат сифатида эмас, балки минтақаларни, давлатларни умумий манфаат атрофида бирлаштиришга, тенг ҳуқуқли ҳамкорликни йўлга қўйишга ва Ер шарининг катта ҳудудида барқарорлик, ўзаро ишонч, бир-бирини тушуниш ва ҳурмат қилиш сингари шарқона сиёсий маданият устуворлигини таъминлашга имкон яратди.

Конференция кун тартибига киритилган бундай жиддий масалалар Афғонистонда бир неча минглаб иш ўринлари очилишига, унинг ижтимоий-иқтисодий муаммолари ҳал этилишига, энг муҳими, буюк цивилизацияларга гувоҳ бу мўътабар маконда узоқ кутилган тинчлик, барқарорлик, бахтли-саодатли ҳаёт ўрнатилишига хизмат қилади. Тошкент конференциясининг сиёсий ва тарихий аҳамияти ҳудди ана шу жиддий сифат ўзгариши билан белгиланади.

ган маблаг бўлса, унга эришиш ана осон бўлар эди. Бироқ пулдан ташқари яна бир қанча омиллар зарур.

Омадли бизнес миқозларнинг эҳтиёжларини қондиришга асосланади ва нарх-сифат ҳамда яхши хизмат комбинациясини тақлиф қила оладиган бизнесменлар юқори фойда олиши мумкин. Бундай муҳит яратиш учун истеъмолчига қандай қиймат тақлиф қилиш мумкинлигини тушуниш керак. Гап шундаки, бизнес нафақат тадбиркорлик субъектлари, балки истеъмолчилар фаолиятини қамраб оладиган тизимдир.

Гоёя яратиб, бизнес бошлашнинг ўзи камлик қилади. Барча соҳалар замонавийлашиб бораётган ҳозирги даврда илмий, инновацион янгиликларни ўрганиб бориш, истеъмолчи талабига мос арзон ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш муҳим. Бунинг учун рақобат муҳити зарур. Тадбиркорлик субъектлари қанча кўп бўлса, рақобат шу асосда шаклланиб бораверади.

Бундан ташқари, муваффақиятли тадбиркорликни ривожлантириш учун бир қанча омиллар талаб этилади. Хусусан, мулк муносабатларининг уйғунлашуви, ишбилармонларга фаолияти доирасидаги жараёнларни бошқариш бўйича иқтисодий эркинликлар берилиши, бозорнинг очиклиги, яъни товарлар, сармоялар, маълумотлар, ишчи кучи, хомашё ҳаракати учун сунъий тўсиқлар йўқлиги, бозор инфратузилмаси мавжудлиги, тадбиркорни ҳимояловчи мустаҳкам қонунчилик ва ҳуқуқий кафолатлар таъминлангани ҳамда давлат томонидан уларга имтиёзлар берилиши муҳим аҳамиятга эга.

Сўнгги йилларда Ўзбекистонда ана шу жиҳатлар яққол кўзга ташланмоқда. Тадбиркорлик билан шуғулланаман, янги гоёяларни амалга ошираман, деган ҳар бир инсонга барча шароитлар яратиб берилляпти. Бу эса ҳудудларда ишбилармонлар сафи кенгайиб, соҳага илм-фан ва техника ютуқлари, инновацион технологиялар кириб бориши, маҳаллий маҳсулотлар ишлаб чиқариш қўлами ортиши, муҳими, одамларнинг иш билан таъминланишига хизмат қилмоқда.

Эътироф

ЎЗБЕКИСТОНДАГИ
КОНСТИТУЦИЯВИЙ ИСЛОҲОТЛАР

ҳар бир инсон қадри ва ҳуқуқларини таъминлашга қаратилган

Бошланиши 1-бетда

Акмал САИДОВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси
Спикерининг биринчи ўринбосари, Инсон ҳуқуқлари бўйича
Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази директори,
Конституциявий комиссия раиси:

— Аввало, Ўзбекистонда амалга оширилаётган конституциявий ислохотнинг устувор йўналишлари ҳақида қисқача тўхталаман.

Шу йил 1 августгача умумхалқ муҳокамаси учун эълон қилинган “Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги Конституциявий қонун лойиҳаси мазмун-моҳиятига кўра, “инсон — жамият — давлат”, “Янги Ўзбекистон — ижтимоий давлат” деган тамойилларни конституциявий қоида сифатида муҳрлашга, халқпарвар давлат барпо этишга, инсон ҳуқуқларининг ҳимояси ва ижтимоий муҳофазасини кучайтиришга, ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини тўла таъминлашга қаратилган.

Шунингдек, конституциявий ўзгартишлар сифатли ва малакали тиббий хизматни ташкил этиш, таълимни ривожлантириш, хусусий мулк дахлсизлигини кафолатлаш, фуқаролик жамияти институтларининг мақоми ва экологик муҳофаза каби масалаларни конституциявий даражада мустаҳкамлаб қўйиш билан боғлиқ. Шу билан бирга, давлат ҳокимияти ва бошқаруви тизимини такомиллаштириш, жумладан, парламент ваколатларини кенгайтириш, Президентлик институтини такомиллаштириш, жойлардаги вакиллик ва ижро ҳокимияти органларини ажратишнинг конституциявий асосларини янада мустаҳкамлаш масалаларини ҳам ўз ичига олган.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган конституциявий ислохотлар дунё жамоатчилиги ва хориждаги ватандошларимизнинг эътиборида бўлиб тургани бежиз эмас. Чунки Ўзбекистон Конституциясига юртимизда миллатлараро ва конфессиялараро тотувлиқни мустаҳкамлаш, қўлмиллатли халқимизнинг

бой маданиятини асраб-авайлаш ва юксалтириш, ватандошларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш борасида ҳам ўзгартишлар киритиш кўзда тутилмоқда.

Конституциявий қонун лойиҳаси муҳокамаларида ёшлар, ўқитувчилар, тиббиёт ходимлари, тадбиркорлар, фуқаролик жамияти институти вакиллари, умуман, ватанимиз тақдирига бефарқ бўлмаган юртдошларимиз катта қизиқиш билан иштирок этиб, ўз тақлифларини билдирди. Умумхалқ муҳокамаси доирасида 150 мингдан ортиқ тақлиф келиб тушди.

Бу, ўз навбатида, мамлакатимиз Бош қонунига киритилаётган ўзгартишларнинг умумхалқ муҳокамасида аҳолининг барча қатламлари ва фуқаролик жамияти фаол иштирок этганининг тасдиғидир. Шу ўринда ёшларнинг ўзига хос ташаббускорлиги ва ҳуқуқий ижодкорлигини алоҳида таъкидламоқчиман.

Умумхалқ муҳокамаси асносида келиб тушган ўн минглаб тақлифлар — Асосий қонунимизни том маънодаги халқ Конституциясига айлантириш учун кенг ва қўлай имкониятдир. Шунинг учун айни вақтда Конституциявий комиссияда ҳар бир тақлиф ва экспертиза хулосалари экспертлар, мутахассслар, олимлар, сиёсатчилар иштирокида атрофлича муҳокама қилиниб, шу асосда Конституциявий қонун лойиҳаси маромига етказилган.

Шундан сўнг Конституциявий қонун лойиҳаси қўйи палата қўмиталарининг қўшма йиғилиши, сиёсий партиялар фракцияларида муҳокамалардан ўтказилади ва Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг ялпи мажлиси кун тартибига олиб чиқилади. Қонун лойиҳасининг матни тайёр бўлиши билан депутатлар муҳокамасига киритилади ва халқ вакилларининг фикрини инobatга олган ҳолда Конституциявий қонун лойиҳаси референдумга қўйилади. Яъни Конституцияни ўзгартиришга оид қонун лойиҳасини дастлаб умумхалқ муҳокамасидан ўтказиш, шундан кейин референдумга қўйиш тисмолида Ўзбекистон тарихида илк бор ноёб конституциявий ислохот тажрибаси қўлланмоқда. Бу ҳам мамлакатимизда конституциявий ислохот доирасидаги демократик қонун ижодкорлиги жараёнлари изчил ва мантиқий негизда бораётганидан далолатдир.

“ТУРКИЯ ЎЗБЕКИСТОНДА АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН КЕНГ ҚАМРОВЛИ ИСЛОҲОТЛАРНИ ИЗЧИЛ ҚўЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШДА ДАВОМ ЭТАДИ. МАМЛАКАТДАГИ ЯНГИЛАНИШ ЖАРАЁНЛАРИДАН ДУНЁ ҲАМЖАМИЯТИНИ ХАБАРДОР ҚИЛИШДА ШАФФОФЛИК ВА ОЧИҚЛИК йўлидан БОРАЁТГАНИ УЧУН ЎЗБЕКИСТОН ТОМОНИДАН МИННАТДОРМИЗ.

Ончу КЕЧЕЛИ,
Туркиянинг БМТ ҳузуридаги
доимий вакили ўринбосари:

— БМТ қароргоҳида Ўзбекистонда амалга оширилаётган конституциявий ислохотларга бағишланган ушбу халқаро давра суҳбати ўтказилишини қўлтайман. БМТ мажлислари кун тартибига Марказий Осиё билан боғлиқ масалалар қўл ҳам киритилмавермайд. Нега деганда, ушбу минтақада мураккаб муаммолар мавжуд эмас ва шунинг учун у Хавфсизлик кенгашининг рўйхатида ҳам йўқ.

Марказий Осиё минтақаси мамлакатларидаги ҳолат, асосан, ижобий тақдир этилаётганига эътиборини қаратмоқчиман. Хусусан, яқинда Ўзбекистон ташаббуси билан БМТ Бош Ассамблеясининг “Марказий ва Жанубий Осиёда ўзаро боғлиқликни мустаҳкамлаш” номли резолюцияси қабул қилинган муҳим воқеа бўлди.

Туркия Ўзбекистонда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларни изчил қўллаб-қувватлашда давом этади. Мамлакатдаги янгилашни жараёнларидан дунё ҳамжамиятини хабардор қилишда шаффофлик ва очиклик йўлидан бораётгани учун Ўзбекистон томонидан миннатдоримиз.

Холиса МАБОНГО,
Жанубий Африканинг БМТ ҳузуридаги
доимий вакили ўринбосари:

— Конституцияни ислох қилиш ҳар бир давлат учун тарихий воқеа ҳисобланади. Чунки бунинг натижасида жамият манфаатларига хизмат қиладиган янги қадриятлар ва принциплар жорий этилиши ҳисобига бутун

Яшар АЛИЕВ,
Озарбайжоннинг БМТ ҳузуридаги
элчиси — ваколатли вакили:

— Ўзбекистонда амалга оширилаётган конституциявий ислохотнинг мазмун-моҳияти, мақсади ва устувор йўналишлари ҳақида тақдим этилган батафсил ҳамда кенг қамровли маълумотлар учун миннатдорчилик билдираман. Конституциявий комиссиянинг бу борада конституциявий қонун ижодкорлиги соҳасидаги илғор халқаро тажрибани чуқур ўрганган ҳолда иш олиб бораётганини юқори баҳолайман. Озарбайжоннинг ҳам ижобий конституциявий ислохотчилик тажрибасига эътибор қаратилганидан мамнун бўлдим.

Конституциявий ислохот муҳим жараён бўлиб, аҳолининг барча қатламлари, фуқаролик жамияти институтлари, давлат ва хусусий секторнинг турли тузилмаларини жалб қилишни тақозо этади. Ишончим комилки, бўлажак референдумда Ўзбекистонда амалга оширилаётган конституциявий ислохот халқингиз томонидан тўла қўллаб-қувватланади.

Зеро, Президент Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида Ўзбекистонда жамиятини янада демократлаштириш ва мамлакат иқтисодиётини

Бостян МАЛОВ,
Словениянинг БМТ ҳузуридаги
элчиси — ваколатли вакили:

Давит КНЯЗЯН,
Арманистоннинг БМТ ҳузуридаги
доимий вакили ўринбосари:

— Мамлакатингизда конституциявий ислохот жараёнлари инклюзивлик, транспарентлик ва очиклиқнинг юқори даражасида ташкил этилгани эътиборга лойиқ. Бу оми, ўз навбатида, жамиятнинг барча қатламлари, айниқса, хотин-қизлар ва ёшлар ўз фикрларини ошқора билдириши учун кенг шароит яратилгани мисолида ниҳоятда муҳим аҳамият касб этади.

Конституциявий қонун лойиҳасида инсоннинг экология билан боғлиқ ҳуқуқларида алоҳида эътибор қаратилаётгани таҳсинга сазовор. Айниқса, Орол денгизининг қуриши оқибатлари мамлакатнинг гарбий худудлари ва ундан ташқарида ҳам атроф-муҳит билан боғлиқ вазиятга салбий таъсир кўрсатаётган ҳозирги шароитда бу каби қадмлар жуда долзарбдир.

Марк СЕАХ,
Сингапурнинг БМТ ҳузуридаги
доимий вакили ўринбосари:

— Ўзбекистоннинг конституциявий ислохотини амалга оширишда халқ манфаатларидан келиб чиққан ҳолда иш тутётгани ниҳоятда ижобий ёндашувдир.

Ҳақиқатан, ер юзида барча мамлакатлар учун ягона бўлган Конституция модели мавжуд эмас. Ҳар қайси давлат инсонларнинг ҳаётини яхшилаш, халқнинг фаровонлигини ошириш ҳамда барқарор тараққиётнинг миллий ва глобал мақсадларини рўйбага чиқаришнинг ўзига хос ноёб йўлини кашф этади.

тараққий эттириш бўйича амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотларнинг самараларидан Ўзбекистон халқи муносиб баҳра олмақда. Бунини минтақа ва бутун дунё жамоатчилиги кўриб-билиб, эътироф этиб турибди.

Шу ўринда Ўзбекистон билан Озарбайжоннинг сиёсий, савдо-иқтисодий ва маданий-гуманитар соҳалардаги ҳамкорлик муносабатлари юксак суръатларда ривожланаётганини алоҳида таъкидлаш лозим. Бунини жорий йил июнь ойида Озарбайжон Президенти Илҳом Алиевнинг мамлакатингизга олий даражадаги ташриф муваффақиятли ташкил этилгани ҳам яққол тасдиқлайди.

— Мен Ўзбекистонда амалга оширилаётган шиддатли ислохотларни мунтазам кузатиб борапман. Айниқса, мамлакатингизнинг халқаро ташкилотлар доирасидаги самарали фаолияти алоҳида диққат-эътиборимда турибди.

Мамлакатингизда Конституцияни янгилаш бўйича қилинган улкан ҳажмдаги ишлар эътирофга лойиқдир. Асосий қонунингизга киритиш тақлиф этилаётган ўзгаришлар ҳаётнинг барча соҳаларига, шу жумладан, БМТ Барқарор тараққиёт мақсадларининг асосий йўналишларига ҳам тааллуқлилигини тўла қўллаб-қувватлайман.

Ҳозирги кунда жойлардаги атроф-муҳитга тааллуқли ҳаётий воқеаликлар ва табиатни муҳофаза қилишга оид принциплар янгиланган Конституцияда ўз аксини топиши учун астойдил саъй-ҳаракат қилинмоқда. Конституциявий ислохот, жумладан, халқингизнинг бу борадаги талаб-эҳтиёжларини ва барқарор тараққиёт соҳасидаги миллий устувор мақсадларни рўйбага чиқаришга қаратилгани яққол куриб-турибди.

Шиничи МИЦУТА,
Япониянинг БМТ ҳузуридаги миссияси эксперти:

— Албатта, конституциявий ислохотни кенг жамоатчилик иштирокида амалга ошириш энг мақбул ва тўғри йўлдир.

Японияда қонун устуворлиги ва конституциявий тартибни таъминлаш масалаларига устувор аҳамият қаратилади. Шу маънода, Япония томонидан Марказий Осиё мамлакатлари, жумладан, Ўзбекистонга ҳуқуқшунослар ва адлия органлари ходимларини тайёрлашда кўмаклашилаётгани бежиз эмас.

Биз БМТнинг Барқарор тараққиёт мақсадларини амалга ошириши тезлаштиришда минтақангиздаги давлатларга бундан кейин ҳам ёрдам беришда давом этамиз.

Халқаро давра суҳбати якунида ҳар қайси давлатнинг ҳаётида ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган воқеалардан жаҳон ҳамжамияти худди шу таразда хабардор қилиб борилиши ниҳоятда муҳим экани таъкидланди. Иштирокчиларнинг фикрича, бу тараққиётнинг миллий устувор соҳаларини белгилаб олиш ва уларнинг БМТ тамойилларига мутаносиблигини аниқлаш имконини беради.

Шу нуқтаи назардан, нуфузли халқаро экспертлар Ўзбекистоннинг янгиладиган Конституциясига киритилаётган ўзгаришлар БМТнинг 2030 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Барқарор тараққиёт мақсадларига уйғун ва ҳамохан эканини эътироф этди.

Тадбирда мамлакатимиз делегацияси аъзолари — Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси шўба мудири Ж.Абдуллаев, Ташқи ишлар вазирлиги бошқарма бошлиғи М.Мадрахимов, Парламент ахборот маркази раҳбари ўринбосари Р.Умаров қатнашди.

Петер Мохан
Маитхир ПИЕРИС,
Шри-Ланканинг БМТ
ҳузуридаги элчиси —
ваколатли вакили:

— Ўзбекистонда Асосий қонунни инклюзивлик, транспарентлик ва кўпчиликнинг розилигини олиш принциплари негизида янгилашга киришилгани мардона ва жасоратли қадамдир. Янгиладиган Конституцияда мамлакатингиз халқи хоҳиш-иродаси ўз ифодасини топишига эришиш йўлидаги саъй-ҳаракатларингиз таҳсинга сазовор.

Фикримча, жорий этиладиган ўзгаришлар давлат билан халқ ўртасидаги ўзаро муносабатларни янги поғонага кўтарида ва ҳар икки томонни бир-бирига яқинлаштиради.

Конституциянингизга киритиш тавсия этилаётган янгилашлар билан танишар эканман, Ўзбекистоннинг кўп миллатли халқини ёруғ ва хавфсиз келажак кутаётганига комил ишонч ҳосил қилдим.

Маркус КОЛЛ,
Германиянинг БМТ ҳузуридаги доимий
ваколатхонаси маслаҳатчиси:

— Ўзбекистоннинг ўз Конституциясини янгилаш борасида қўллаётган ёндашуви ислохотларнинг инклюзивлиги ва қамровдорлигини таъминлаш ҳамда давлат олдида турган ўткир масалаларни самарали ҳал этишнинг ибратли намунаси. Конституциявий ислохот бошиданқ мамлакатингизда “Конституциянинг ягона манбаи ва яратувчиси — халқдир” деган оқилона тамойилга таяниб иш тутилаётгани менга мақбул ва манзур бўлди.

Биз Ўзбекистонда халқ манфаатлари, ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш борасида амалга оширилаётган эзгу ишларга Германия халқаро ҳамкорлик бўйича жамияти ёрдам бераётганидан фахрланамиз. Ҳозирги вақтда Тошкентда бўлиб турган Германия делегацияси ҳам айни шу йўналишдаги икки томонлама ҳамкорлик алоқаларимизни мустаҳкамлаш юзасидан музокаралар олиб бормоқда. Умид қиламанки, Европа Иттифоқининг янгиланган стратегияси доирасидаги ҳамкорлик муносабатларимиз ҳам келгусида янада чуқурлашади.

Ғулом МИРЗО тайёрлади.
Тошкент — Нью-Йорк — Тошкент

Бошланиши 1-бетда

Шу йилнинг 10 июнь куни Президентимиз раислигида қайта тикланувчи энергиядан фойдаланишни кенгайтириш бўйича устувор вазифаларга бағишлаб ўтказилган йиғилишда ана шундай рақамлар келтирилиб, бугунги кунда бунинг энг самарали ва мақбул йўли муқобил энергиядан фойдаланишни кўпайтириш экани қайд этилди.

Давлатимиз раҳбари ушбу масала умуммиллий аҳамиятга эгалигини эътироф этиб, муқобил энергия ускунасини ўрнатган аҳоли ва тadbиркорларни қўллаб-қувватлаш бўйича мутлақо янги тизим жорий этилишини таъкидлади.

Янги тизим қандай тарзда ишлайди?

Президентимиз йиғилишда мутаассадилар зиммасига янги тизимни шу йилнинг 1 сентябридан амалиётга жорий этиш юзасидан вазифалар юклади. Бунда аҳоли ва тadbиркорларга ўрнатилган қуёш ва шамол электр ускуналари учун қувватга қараб 15 миллион сўмгача, сув иситиш қурилмаси учун эса 2 миллион сўмгача компенсация тўланади ёки ускуна қиймати 3 йил ичida фоизсиз бўлиб-бўлиб тўлаш имконияти яратилади.

Масалан, бир оила сув иситиш учун бир ойда ўртача 195 минг сўм харажат қилади, дейлик. Энди улар 6 миллион сўм эвазига 200 литр қуёш қурилмаси ўрнатса, давлатдан 2 миллион сўм компенсация олади. Бунда хар ой кетган харажат иқтисод бўлиши ҳисобига сув иситиш қурилмаси 21 ойда пулини оқлайди ва “ёнга қолади”. Агар оила компенсацияни эмас, бўлиб-бўлиб тўлашни танласа, ойлик тўлов 170 минг сўм бўлади. Яъни ҳозирги тўловидан ҳам кам бўлади ва уч йилдан кейин иссиқ сув учун умуман харажат қилмайди.

Яна бир қўлай томони, бунинг учун бирор идорага бориб юриш шарт эмас. Ҳамма ҳужжатлар ускуна харид қилмайдиган жойнинг узида ҳал этиб берилadi. Бу тизим Энергетика вазирлигининг махсус жамғармаси орқали жорий этилади.

Бундан ташқари, жорий йилда “дафтарлар”га кирган камида 5 мингта оилани, келгуси йилда яна 10 мингтасини сув иситиш қурилмаси билан таъминлаш чоралари қўрилади. “Янги Ўзбекистон” массивларида қўрилаётган кўп қаватли 620 та уйда ҳам мазкур қурилмалар ўрнатилади. Масалан, Китоб тумани “Янгиобод” массивидаги 96 та хонадонга эга 4 та кўп қаватли уйда қуёш панеллари ўрнатишган. Бунинг ҳисобига йилга 100 минг киловатт соат электр энергияси иқтисод қилинмоқда.

Бу тажриба Навоийда барпо этиладиган 2 та янги массивда ҳам 620 та хонадонли 26 та кўп қаватли уйда, 8 та

боғча, мактаб ва поликлиникада татбиқ этиляпти. Уларга қуёш сув иситиш тизимларини ўрнатиш туфайли 4 миллион киловатт соат электр қуввати иқтисод қилиниши мумкин. Бу — йилга 2 миллиард сўм дегани.

ИСЛОҲОТЛАР САМАРАСИ ВА ИСТИҚБОЛ ИМКОНИЯТЛАРИ

2018 йилнинг кеч кузи эди. Ҳуқуқшунос укамиз Шокир Тошқулов билан Ғузор тумани марказига оқшом чўкканда кириб келдик. У туғилиб ўсган уй шаҳар-

нинг ғарбий қисмида, бир пайтлар тошиб оққан сой бўйида жойлашган. Маҳалладаги кўча ва уйлардаги чироқлар нур таратмасди.

— Энди тушунаси, яна электрни узишганга ўхшайди, — деди Шокир ҳолатдан ўнғайсизланиб.

Катта ҳовлига киришимиз билан нигоҳимизни унинг тўридаги ичхам уй деразасидан таралиб турган ёрқин нур тортди.

Ичкарига кириб, тўқсон ёшдан ошган Холмат ота билан самимий қўришдик. У киши барваста, тетик. Иккинчи ҳақон урушида қатнашган, снаряд парчаси яралаган оёғи ҳали-ҳануз азоб берсада, тетик ўтиради, ёстиққа суянишни хуш кўрмайди. Суҳбат асосида уйдаги чаргонлиқнинг сабабини сўрадик.

— Уруш фахрийлари уйига қуёш батареясини ҳукумат ҳисобидан қўйиб беришди, — деди ота. — Кун бўйи электр токи йиғади, уч хонани ёритишга, телевизор ва совутиқ ишлашига бемалол етади. Президентимизнинг бу туҳфасидан наинки ўзим, невараларим ҳам хурсанд. Дарс тайёрлаши, телевизор қўриши, компьютерни ишлатиши учун доимо ток бор...

Яқинда йўлимиз яна табаррук хонадонга тушди. Ҳожи ота оламдан ўтган кенжа ўғли хонадон чирогини ёқиб ўтирибди. Том устида қуёш панели турган бўлса-да, лекин аккумулятордан ноурин фойдаланилгани боис, ишламай турган экан. Янгиси анчайин қиммат. Қолаверса, электр таъминоти тубдан яхшилانган, узиллишлар энди онда-сонда бўлиб туради.

Ҳақиқатан, сўнгги йиллардаги ислохотлар самараси туфайли аҳоли электр таъминотидаги узиллишлар анча қисқарди. Лекин ёзда аҳоли эҳтиёжи кескин ортishi сабабли барча юклама электр тармоқларига тушади. Мутасаддилар фикрича, ҳозирги кунда аҳолининг камида 2-3 миллиард киловатт соат электр энергиясига қўшимча талаби мавжуд. Келгуси беш йилда эса бу эҳтиёж яна 10 миллиард киловатт соатга ошиши мумкин.

Президентимиз таъкидлаганидек, бундай вазиятда энг самарали йўл — муқобил энергиядан фойдаланишни кўпайтириш. Бу борада кейинги пайтда кенг қўламли ишлар амалга ошириляпти.

— 2021 йили мамлакатимиз тарихида биринчи бор Навоий вилоятида йirik қуёш фотоэлектр станцияси ишга туширилди, — дейди Энергетика вазирлиги бошқарма бошлиғи Абдуллажон Отабоев. — Яқинда эса Самарқанд вилоятида шундай станция ўз фаолиятини бошлади. Сурхондарё вилоятининг Шеробод туманида қуёш фотоэлектр станцияси қўрилишига тамал тоши қўйилди.

Биргина 2022 йилнинг беш ойда юртимизнинг 4 та вилоятида 6 та янги

1 МВт.гача кичик ҳажмдаги қайта тикланувчи энергия манбалари қуввати 1000 МВт.га етказилди.

Мазкур режаларда йirik лойиҳалар ўз ифодасини топган. Лекин аҳоли уй-жойлари ва тadbиркорлик субъектлари учун кичик қуёш фотоэлектр станцияларидан фойдаланиш катта самара беради. Масалан, яқинда Самарқанд вилоятининг Жомбой туманидаги Тўққизбой маҳалласида фаолият кўрсатадиган “Оҳалик олтин боғи меваси” МЧЖга тегишли интенсив боғ ва дала экинларини суғориш учун қуввати 60 кВт. бўлган қуёш фотоэлектр станцияси қўрилиб, фойдаланишга топширилди. Бунинг учун 220 та қуёш панели ўрнатишди. Улар ёрдамида битта сув насоси орқали 35 гектар ер томчилатиб суғорилади.

Ушбу лойиҳа самарасида йилга 43,2 минг кВт/соат, яъни 19,44 миллион сўмлик электр энергиясини тежаш имконияти яратилди.

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИ САРФИ 30-32 ФОИЗГАЧА ҚИСҚАРАДИ

Фарғона вилоятида ҳам аҳолини электр энергияси билан узлуксиз таъминлашда қуёш панеллари қўл келади. “Фарғона ҳудудий электр тармоқлари корхонаси” АЖ туман ҳокимликлари билан ҳамкорликда Фарғона туманидаги “Янги аср”, “Новкент”, Ёзёвон туманидаги “Қатортол”, Қўштепа туманидаги “Ўқчи” маҳалла фуқаролар йиғинларида хонадонларда қуёш панеллари ўрнатмоқда.

Масалан, “Новкент” маҳалла фуқаролар йиғинида 426 та хонадон мавжуд.

Бу ерда дастлабки босқичда 180 та хонадонда муқобил энергиядан фойдаланиш амалиётга жорий этилди. Мазкур хонадонларнинг бугунги кунда ўртача бир ойлик электр энергияси истеъмоли 19 440 кВт/соат (5,7 миллион сўм)ни ташкил этади. Ўрнатишган қуёш панелли орқали 12 700 кВт/соат электр қуввати ишлаб чиқарилиши ҳисобига 3,7 миллион сўм тежалишига эришилади.

Кейинги йилларда аҳоли сони, янги қўрилаётган хонадонлар, янги иқтисодий қувватлар ишга тушиши электр энергиясига талабни оширмоқда. Бу электр энергияси ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтиришни, тежамкор воситалар ҳамда муқобил энергия манбаларидан кенг фойдаланишни тақозо этмоқда.

— Хонадонимизга қуёш панели ўрнатиб, ундан муқобил энергия манбаи сифатида фойдаланиб келаётганимизга икки йил бўлди, — дейди Риштон туманидаги “Юқори Авазбой” маҳалла фуқаролар йиғинида яшовчи Мухитдин Хўжакулов. — Қуёш сув иситкичлари ва қуёш электр панеллари ишлаб чиқариш ва ўрнатиш билан шуғулланиб келаётган “Қуёш иссиқлик энергияси” МЧЖ мутахассислари бюуртмамизга асосан, уйимизнинг томига 2 кВт. қувватга эга 4 та панел қўйиб берди. Аввал ҳўжалигимизда хар ойда 200 киловаттдан ортик электр энергияси сарфлардик. Янги қурилмалар туфайли энергия харажатлари 25-35 фоиз қисқарди. Яна бир жиҳати, эҳтиёжимиздан ортиқчасини сақлаб қўйиш мумкин. Сарф қилинмай қолган электр энергиясидан исталган вақтда эҳтиёжга қараб фойдаланамиз. Ҳозир ўзимизга тегишли озик-овқат дўконлари ва махсулот сақлайдиган

“**ЖОРИЙ ЙИЛДА “ДАФТАРЛАР”ГА КИРГАН КАМИДА 5 МИНГТА ОИЛАНИ, КЕЛГУСИ ЙИЛДА ЯНА 10 МИНГТАСИНИ СУВ ИСИТИШ ҚУРИЛМАСИ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ ЧОРАЛАРИ ҚўРИЛАДИ. “ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН” МАССИВЛАРИДА ҚУРИЛАЁТГАН КўП ҚАВАТЛИ 620 ТА УЙДА ҲАМ МАЗКУР ҚУРИЛМАЛАР ЎРНАТИЛАДИ. МАСАЛАН, КИТОБ ТУМАНИ “ЯНГИОБОД” МАССИВИДАГИ 96 ТА ХОНАДОНГА ЭГА 4 ТА КўП ҚАВАТЛИ УЙДА ҚУёШ ПАНЕЛЛАРИ ЎРНАТИЛГАН. БУНИНГ ҲИСОБИГА ЙИЛГА 100 МИНГ КИЛОВАТТ СОАТ ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИ ИҚТИСОД ҚИЛИНМОҚДА.**

МУҚОБИЛ ЭНЕРГИЯ:

ЭНГ САМАРАЛИ ВА МАҚБУЛ ЕЧИМ

омборларга ҳам қуёш панеллари ўрнатишни режалаштиряпмиз. Энг муҳими, янги тизим пулни тежади, электр таъминоти билан боғлиқ муаммоларга барҳам беради.

Шу кунга қадар Фарғона тумани Миндонобод массивидаги “Янги аср” маҳалла фуқаролар йиғинида 120 хонадон қуёш панеллари билан жиҳозланди. Бу хонадонларнинг бир ойлик ўртача истеъмоли 72 минг 500 кВт/соатни ташкил этади. Бу қиймати 21,4 миллион сўмга тенг электр энергияси дегани. Ўрнатишган қуёш панелли орқали 48 700 кВт/соат, яъни 14,4 миллион сўмлик электр энергияси ишлаб чиқариш имконияти яратилди.

— Янги тизим истеъмолиларни узлуксиз ва сифатли электр энергияси билан таъминлашда ўзига хос қўлайликлар яратади, — дейди маҳалла фуқаролар йиғини раиси Дилшод Каримов. — Унинг афзалликлари, ўрнатишгандан кейин қандай ишлатиш хусусида зарур тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боряпмиз. Бу истеъмолиларнинг электр энергияси таъминотида ишончли ошириш, таъминот сифатини яхшилаш имкониятини бермоқда. Ундан фойдаланиш истагида бўлганлар кўп. Энди кўп қаватли уйларда яшовчилар ҳам қуёш панелларини ўрнатиш бўйича мурожаат қилмоқда.

Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, вилоятнинг уч туманидаги маҳалла фуқаролар йиғинларида қайта тикланувчи

КИЧИК ҚУёШ ЭЛЕКТР СТАНЦИЯСИ ЎЗ ХАРАЖАТИНИ ҚАНЧА ВАҚТДА ҚОПЛАЙДИ?

Мутахассислар фикрича, аккумулятор билан ишлайдиган электр станцияларини узоқ вақтли узиллишлар кузатиладиган жойларга ўрнатиш мақсада мувофиқ. Чунки улар қуёшдан ййққан

сўмлик электр энергияси тежалмоқда. Дам олиш кунлари ҳамда талабаларнинг ёзги таътил вақтида қуёш станцияси ёрдамида ишлаб чиқарилган энергия ҳудудий электр тармоқларига белгиланган тарифда сотиляпти.

Худди шундай тизим 2021 йил ноябрь ойида “Ўзэлтехсаноат” уюшмаси биноси устига ўрнатилди. Уюшма раиси Мирзиёд Юнусовнинг қайд этишича, 20 кВт. қувватга эга қуёш фотоэлектр станцияси уюшма биносидаги электр тақсимлаш тизимига уланган бўлиб, нафақат ўз эҳтиёжини, балки ҳудудда ўрнатишган электромобиллар учун қувватлаш ускунасини ҳам таъминляпти.

Бу ерда ўтган ҳафтада ўтказилган очиқ кўргазмада мамлакатимиздаги 60 та олий таълим муассасаси қуёш фотоэлектр қурилмаларини сотиб олиш мақсадида ишлаб чиқариш компаниялари билан 300 миллиард сўмлик шартномалар имзолади. Давлат олий ўқув юртлари бино ва ётоқхоналари 2025 йилгача босқичма-босқич тўлиқ қуёш фотоэлектр тизими билан таъминланиши кўзда тутилган. Маблағлар давлат бюджетидан сарфланади.

— Энг арзон қуёш панеллари 150 кВт. қувватга эга, бу эса улардан фойдаланиб, уйнинг 5-6 та хонасини ёритиш ва битта телевизорни ишлатиш имконини беради, — дейди Энергетика вазирлиги ўринбосари Шероод Хўжаев. — Агар уйда иккита телевизор, битта музлаткични электр энергияси билан таъминлаш зарур бўлса, камида 2 кВт. қувватга эга қуёш панеллари керак бўлади. Ойла кондиционер ҳам ишлатса — 3 кВт. қувватли панеллар зарур. Уларни ишлаб чиқаришда маҳаллий мутахассислар импорт компонентлардан фойдаланади. Шу сабабли нархлар кўп ҳолларда хорижий етказиб берувчилар нархига боғлиқ. Бугунги кунда 2 кВт.лик блок нархи 18-30 миллион сўмга баҳоланмоқда, ўрнатиш харажатлари ҳисобга олинса, 3 кВт. қувватга эга қурилма 20-45 миллион сўмга тўғри келади.

Юқорида кўзда тутилиётган имтиёзлар билан бирга, қуёш панеллари ва сув иситкичлари ўрнатганда фуқаролар учун ҳеч қандай қўшимча солиқ ёки тўловлар жорий этилмайди. Эҳтиёжларидан ортган қисmini ҳудудий электр тармоқлари корхонасига сотишлари ҳам мумкин.

ХУЛОСА ЎРНИДА

Президентимиз раислигидаги йиғилишда вазирлик, идора, ҳокимлик, маҳалла биноларини ҳам муқобил энергияга ўтказиш вақти келгани қайд этилди. Айни пайтда бу борада дастур ишлаб чиқияпти.

Бундай ишлар мактабга таълим ташкилотлари, мактаб, тиббиёт ва бошқа ижтимоий объектларда босқичма-босқич амалга оширилади. 2023 йилдан савдо ва қўнғилочар мажмуалар, ресторон, меҳмонхона, ёқилғи қуйиш шохбоналари, аэропорт, вокзал, тижорат банклари каби кўпжаб объектларда иссиқ сув таъминоти ва ташқи ёритишнинг бир қисmini муқобил энергия ҳисобидан қоплаш талаби киритилди.

Худудларда микро ва кичик ГЭСлар қуриш учун майдонлар белгиланиб, жами 56 мегаваттлик 200 та лойиҳа тайёрланган. Улар ижроси йилга 180 минг киловатт соат электр ишлаб чиқариш имконини беради.

2026 йилда бориб Ўзбекистонда қуёш фотоэлектр станцияларини қуввати 4000 МВт.га ва шамол электр станцияларини қуввати ҳам шунчага етказилади ҳамда ишлаб чиқарилаётган электр энергиясининг 25 фоизи қайта тикланувчи энергия манбалари улушига тўғри келади. Бунинг натижасида йилга қарийб 3 миллиард куб метр табиий газ тежаллишига эришилади. Ушбу ҳажмдаги тежалланган газ билан 1 миллион хонадонни 1 йил давомида таъминлаш мумкин.

Энди юртимизнинг янги ноёб хусусиятлари — офтобни осмонни, шамолни кенгликлари, тезоқар дарёлари ҳам унинг шухратини янада оширишга, энг муҳими, шу заминда яшаётган инсонларнинг қадрини улуғловчи лойиҳа ва дастурларга беминнат хизмат қилади.

**Абдурауф ҚОРЖОВОВ,
Расулжон КАМОЛОВ,
“Янги Ўзбекистон”
мухбирлари**

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

ИСЛОҲОТ

2022 йил 5 август, 158-сон

5

ЗАМОНАВИЙ КАСБЛАР — ДАВР ТАЛАБИ,
ФАРОВОНЛИК ГАРОВИ

Тараққиёт стратегияси 100 та мақсаднинг 34 таси адолатли ижтимоий сиёсат юритиш, инсон капиталини ривожлантириш билан боғлиқ. Хусусан, 37-мақсадда касбий таълим билан тизимли равишда шуғулланиш масалаларини тўлиқ Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ихтиёрига ўтказиш белгиланган. Шунингдек, ҳар бир фуқарога давлат ҳисобидан аниқ касб-хунарга ўқиш имкониятини яратиш, касбга ўқитиш қўламини 2 барабар ошириб, жами 1 миллион ишсиз фуқарони касб-хунарга ўқитиш ва бу жараёнда нодавлат таълим муассасалари иштирокини 30 фоизга етказиш вазифаси қўйилди.

Эркин МУХИТДИНОВ, бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирининг биринчи ўринбосари:

— Президентимиз аҳолини касб-хунарга тайёрлаш юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилиши мавзусини ҳаёт-мамат масаласи, деб айтди. Дарҳақиқат, Ўзбекистоннинг энг олис туманида ҳам ҳозир замонавий қўшма корхоналар бор. Ана шу корхоналар томонидан нафақат ишчиларнинг касбий малакаси, балки уларнинг хорижий тил ва IT технологияларни билишига талаблар қўйилапти. Афсуски, бугунги кунда меҳнат

бозори ва таълим тизими ўртасида ахборий бўшлиқ юзага келган. Яъни меҳнат бозори талаблари бўйича таълим тизими томонидан ўз вақтида сифатли кадрлар тайёрлашда камчиликлар мавжуд. Йиғилишда шу каби камчиликларни бартараф этиш юзасидан чора-тадбирлар белгилаб олинди. Самарасиз ишлаётган коллежларни мономарказларга айлантириш топшириғи берилди. Улар нафақат касб-хунарга ва хорижий тилларга ўқитади, балки тадбиркорликка тайёрлайди, фуқароларнинг касб-хунарга малакасини баҳолайди ва малака сертификатлари беради. Бундан ташқари, республика ҳудуди ёки хорижда ишга жойлашишга ҳам қўмақлашади. Ўтган йили вазирлик тизимидаги ўқув муассасаларида 60 мингга яқин ишсиз фуқарони касб-хунарга ўргатдик. Бу йили 110 минг юрдошимизни касб-хунарга ва хорижий тилларга ўқитишни мақсад қилганимиз. Бугунги кунда 6 та йўналишда ишлаётган мономарказлар ўз самардорлигини исботлади. Энди Тошкент шаҳри ва вилоятлар марказларида ташкил этилган мономарказларнинг туман даражасидаги тармоқларини ишга тушириш бўйича топшириқлар берилди. Бу борада йил охирига қадар дастлаб 25 та туманда филиаллар ташкил этамиз.

Сарвар НУРМЕТОВ, Хоразм вилояти Хонқа туманидаги "Xorazm tex" кластери раҳбари:

— Корхонамиз асосан пахта хомаш-ёсини қайта ишлаб, ундан ип-калава маҳсулотлари тайёрлайди ва экспорт қилади. Бу ерда 1000 нафарга яқин хотин-қиз ва ёш иш билан таъминланган. Улар орасида "Темир дафтар", "Аёллар дафтари" ва "Ёшлар дафтари"га кири-тилганлар кўпчиликти ташкил этади. Корхона 2019 йилда кластер йўналиши бўйича фаолиятини йўлга қўйди. 11 минг гектарга яқин пахта майдонининг ҳар бир гектаридан 40 центнергача ҳосил олинмоқда. Ўтган йилнинг ўзига 16,5 миллион долларлик ип-калава маҳсулоти Туркия, Хитой, Россия, Беларусь ва Покистон каби давлатларга экспорт қилинди. Бугунги кунда 1000 бош қорамол боқиш учун ферма ташкил этганмиз. Мақсадимиз экспорт ҳажмини ошириш ва иқтисодиётимизни ривож, аҳоли фаровонлигини таъминлашга ҳисса қўшишдан иборат.

Яқинда Меҳнат бозори тадқиқотлари институти ходимлари томонидан тумандаги 100 дан зиёд иш берувчи билан ўтказилган сўровномада иштирок этиб, тўғриси, хурсанд бўлдим. Чунки ёшларнинг касбий таълими масаласи давлатимиз ва жамиятимиз олдида турган муҳим вазифалардан бири, деб биламан.

Яқинда Президентимиз аҳолини касб-хунарга тайёрлаш юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида Коллеж ва техникумлардаги касблар иш берувчилар талабига мос эмас. Оқибатда улар ишга олган ёшларни қайтадан ўқитишга мажбур бўлмоқда, деб айти ҳақиқатни айтди. Бугун қайси тадбиркор билан суҳбатлашманг, аксарияти ишга қабул қилинган ходимларнинг маълумот даражаси, касби бўйича малака тоифаси, компьютер дастурларида ишлаш кўникмаси, чет тилларни билиш даражаси ҳамда иш тажрибаси етишмаётганидан сўз очади. Бу масала айтии дамда кечиктириб бўлмайдиган, юрт равнақи ва халқ фаровонлигини кафолатлайдиган долзарб

Президентимиз раислигида 15 июнь кун аҳолини касб-хунарга тайёрлаш ва мономарказлар фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида айтии жиҳатларга алоҳида эътибор қаратилиб, аҳоли, айниқса, ёшларни касб-хунарга тайёрлаш, бандлигини таъминлашнинг устувор вазифалари белгилаб берилди. Бу йил 404 минг ёш ўрта таълимни, 151 минг нафари профессионал таълимни битириб, меҳнат бозорига кириб келади. Уларни тўғри йўналтириб, бандлигини таъминлаш — долзарб вазифа. Лекин, очигини

Ўтган давр мобайнида мономарказларга касб-хунарга соҳасидаги малакали хорижий мутахассисларни олиб келиб, ўқитувчилар малакасини ошириш, ишсиз ёшлар ва хотин-қизлар учун маҳорат дарслари ташкил қилиш, ўқув дастурларини қайта қўриб чиқиш ва маҳаллий тадбиркорларга маслаҳат бериш учун жалб қилган эдик. Бугунги кунда бу тажриба ҳам ўзини оқлади, деб

айтганда, 330 та касб-хунарга мактаби, 173 та коллеж ва 207 та техникум имкониятининг атиги 40-50 фоизидан фойдаланилмоқда, холос. Қўлаб коллеж ва техникумлардаги ўқув дастурлари замон талабига мос эмас, 1 минг 350 номдаги касбий дарслик ва адабиётлар етишмайди. Оқибатда иш берувчилар ходимларни қайтадан ўқитишга мажбур бўлмоқда. Шу боис, йиғилишда касб-хунарга таълимни замон талабларига мослаштириш бўйича янги тизим жорий қилиниши белгиланди. **Хўш, бундай янги тизим қайси жиҳатлари билан долзарб ва аҳамиятли?**

Дилмурод МАТРАСУЛОВ, Меҳнат бозори тадқиқотлари институти лойиҳа раҳбари:

— Президентимиз профессионал таълимни янги ёндашувлар асосида ташкил этиш шарт, деди ва бу ишларни қандай ташкил этишни Ангрен шахри мисолида кўрсатиб берди. Жорий йил июнь ойида Меҳнат бозори тадқиқотлари институти томонидан Тошкент вилоятининг Ангрен шаҳрида ўрта бўғин ишчи касбларга талабни аниқлаш ҳамда касб-хунарга тайёрлаш ва қайта тайёрлаш тизимини ташкил этиш мақсадида иқтисодиёт тармоқларида малака ва кўникмаларга талабларни ўрганиш бўйича тадқиқот ишлари олиб борилди.

Тадқиқот доирасида 105 та иш берувчи танлаб олинди, улар ўртасида сўровнома ўтказилди. Унда тоғ-кон саноати, қурилиш-пудрат ташкилотлари, ишлаб чиқариш корхоналари, тўқимачилик ва озиқ-овқат саноати, ташиш ва сақлаш, автомобилларга техник хизмат кўрсатиш, савдо ва умумий овқатланиш, савҳат ва туризм, таълим ва тиббий хизмат субъектлари кабилар иштирок этди. Аксарият иш берувчилар ишга қабул қилинган ходимларнинг маълумот даражаси, касби бўйича малака тоифаси, компьютер дастурларида ишлаш кўникмаси, қисман расмий ўқиш ва ёзиш кўникмалари, ташкилотчилик, чет тилларни билиш даражаси ҳамда иш тажрибаси етишмаётганини қайд этган.

Масалан, пайвандчи касби бўйича 50 фоиз иш берувчи ходимларнинг пайвандчилик кўникмалари ва иш тажрибаси етарли эмаслиги, 75 фоиз иш берувчи пайвандчи ходимда ижодкорлик қобилияти етишмаслиги ва чет тилларни билмаслиги, 62,5 фоизи эса малака тоифаси етишмаслигини айтиб ўтган.

Ошпазликда эса 70 фоиз иш берувчи уларнинг касбий кўникмасидан қониксанда, лекин муомала маданияти, ижодкорлиги, маълумот ва чет тилларни билиш даражасидан қоникши ҳосил қилмаган. Шу каби қарийб 50 фоиз иш берувчи ходимларнинг касбий тайёргарлик ва иш тажрибасининг етарли эмаслиги, эгаллаган таълим сифати пастлиги, айтии мутахассислик бўйича маълумоти йўқлиги, соҳада малака ошириш курслари мавжуд эмаслиги ҳақида ўз фикрини баён этган.

Бугунги кунда Ангрен шаҳрида жами 7 та касб-хунарга ўқитиш муассасаси ва касб ўргатувчи 4 та нодавлат таълим ташкилоти мавжуд. Уларнинг йиллик қуввати 6,5 минг киши бўлиб, бугунги кунда 59 та касб бўйича 4,9 минг ўқувчи касб-хунарга ўқитиляпти.

Шунингдек, тадқиқот давомида бир қанча муаммолар ҳам аниқланиб, улар юзасидан тегишли тақлифлар ишлаб чиқилди.

Хусусан, Ангрен шаҳрида бугунги кунда ишга жойлашиш, тадбиркорлик ва ўзини ўзи банд қилиш имкониятини берувчи касблар, хусусан, қандалотчи, болалар ўқаловчиси, косметолог, сартарош (аёллар, эркаклар), меҳмонхона ишчиси, сантехник, электрик, манший техника таъмирловчи уста, совитиш тизимларини таъмирлаш устаси, кетма-кет мувофиқлаштириш (Sequence control) ишчиси, дастурланувчи мантийчи назоратчи (PLC) ва конвейер линияси оператори касблари бўйича ўқитиш имконияти мавжуд эмас.

Бундан ташқари, талаб юқори айрим касблар бўйича ўқитиш қамрови паст.

Хусусан, шаҳардан халқаро аҳамиятга эга бўлган А–373 автомобиль йўли ўтгани боис, оғир юк ташувчи транспорт воситаларини таъмирлаш, шунингдек, енгил автомобилларга техник хизмат кўрсатиш, меҳмонхона бошқарувчиси, Web-дастурчи, лойиҳалаш ва дизайн дастурчи, тармок администратори, ландшафт дизайнери, пайвандловчи каби касбларга талаб юқори.

Хунармандлик касблари, хусусан, муаллифлик мебеллари, заргарлик, гул босилган газламалар ва чоқли буюмлар, чинни, фаянс ва сопол буюмлари бўйича "уста-шогирд" аъёнаси асосида ўқув курслари ташкил этиш қўлами паст.

Шунингдек, касб-хунарга ўқитиш бўйича ишлаб-чиқариш таълими усталари малакасини ошириб бориш йўналиши мавжуд эмас. Ўқув-методик материалларни иш берувчилар талабига мослаштириш ишлари етарли ташкил этилмаган.

Шаҳарда бу каби муаммоларни ҳал этиш юзасидан тизимли чоралар қурилиши талаб этилади. Жумладан, аввало, шаҳарнинг аҳолини касб-хунарга ўқитиш бўйича намунавий янги тизимини жорий этиш лозим. Бунда меҳнат бозоридидаги аниқ талабдан келиб чиқиб, касб-хунарга ўқитиш бўйича давлат буюртмасини шакллантириш, касбларни мураккаблик даражасига кўра ўқитиш муддатларини инобатга олган ҳолда тақсимлаш, шунингдек, йирик корхоналар ўқув марказларини ташкил этиш ва фаолиятини такомиллаштириш бўйича тақлифлар ишлаб чиқиш жоиз.

Ангренда жорий йилда меҳнат бозорига 3 минг 800 ёш кириб келади. Шаҳардаги 535 та корхонада ишчи касблар бўйича 1 минг 915 та бўш иш ўрни мавжуд. Инвестиция лойиҳалари ҳисобига жорий йилда яна 2 мингдан ортиқ ўрта бўғин мутахассисига эҳтиёж пайдо бўлади. Янги тизим орқали эса 6 минг киши касбий таълим билан қамраб олинади ва манзилли ишга жойлаштирилади.

Меҳнат бозори тадқиқотлари институти томонидан меҳнат бозоридидаги мутахассисларга бўлган жорий ва келгуси эҳтиёжлар тўғрисидаги маълумотларни иш берувчилар фикрларига асосланган ҳолда тўплаш, шунингдек, олий ва ўрта махсус таълим битирувчиларининг касбга тайёрлик даражаси сифатларини баҳолаш бўйича Ангрен ва Хонқада ташкил этилган мазкур тадқиқот йил якунига қадар республиканинг барча ҳудудларида амалга оширилиши режалаштирилган.

Меҳнат бозори тадқиқотлари институти бўлим бошлиғи Зебо НУРМОНОВА ёзиб олди.

Дастурий илова

ЭЛЕКТРОН ХАЗИНА

“100 o‘zbek tilshunosi”ни жамлаган платформа

Бир гуруҳ мутахассислар томонидан ўзбек тилшунос олимлари ҳақида маълумот берувчи дастурий илова тайёрланди. Мазкур лойиҳа 100 нафар тилшунос олим ҳақида батафсил маълумотни ўз ичига олган. Ҳар бир олимнинг саҳифасида унинг фотосурати, умр йўли, ёзган илмий ва услубий ишлари акс этган. Шунингдек, тилшуноснинг ёзган ишлари унинг саҳифасига PDF шаклда (интернетда мавжудлари) бириктирилган. Дастурий лойиҳага тилшунос олимларнинг электрон шакли мавжуд бўлмаган ишларини ҳам киритиб бориш режалаштирилган.

Аслида ўзбек тилшунослиги узоқ тарихга эга. Соҳада қалам тебратган алломаларимиз дунё олимлари илмий меросидан баҳраманд бўлиш билан бирга, жаҳон тилшунослиги равнақи учун ҳам муносиб ҳиссаларини қўшган. Ҳозирги кунда ўзбек тилшунослиги тараққиёт йўлини турли аспектларда ёритадиган китобга, хусусан, замон талабларига жавоб берадиган дастурий иловага эҳтиёж бор эди. Ўтган деярли бир аср давомидаги ўзбек тилшунос олимлари ҳақидаги

мақолалар, уларнинг илмий ишлари, яратган асарлари тематикаси орқали ўзбек тилшунослигининг 100 йиллик тараққиёт йўли билан танишиш мумкин. Ушбу дастурий лойиҳадан XX асрнинг аксарият ўзбек тилшунос олимлари ҳамда XXI асрнинг фақат докторлик илмий даражасига эришган олимлари жой олган. Чунки ҳозирги вақтга келиб, ўзбек тилшунослари сафи анча кенгайди. Исм-фамилиялар кўрсаткичида дастурий иловага киритилган олимларнинг рўйхати алифбо тартибда берилган.

Ўзбек тилшунослиги тараққиётига ҳисса қўшган олимлар номини ҳурмат билан тилга оламиз. Зотан, 1920 йилларда Ф.Юнусов, Е.Поливанов, К.Юдахин каби санокли зиёлилар ўзбек тили соҳасида ижод этган бўлса, 1930 йилларга келиб, улар анча кўпайди. Бу даврда С.Иброҳимов, А.Ғуломов, У.Турсунов, А.Боровков, В.Решетов, С.Муталлибов, О.Усмонов, Ф.Қамолов, Ҳ.Ғозиев, З.Маъруфов ва бошқалар қизгин ижод йўлига тушиб олди. 1940 йилларга келиб, улардан бир қанчаси (В.Решетов, А.Ғуломов, Ф.Қамолов, О.Усмонов, З.Маъруфов, А.Маъруфов) филология фанлари номзоди илмий даражасини олишга мўяссар бўлди. 1950 йилларда эса В.Решетов, А.Ғуломов каби забардаст олимларимиз филология фанлари доктори илмий даражасини олиш учун диссертацияларини муваффақиятли ёқлади. Кейинги ўн йилликка келиб, фан докторлари қаторидан Ф.Абдурахмонов, Ф.Абдуллаев, М.Асқарова, О.Азизов, С.Усмонов, Ш.Шоабду-

рахмонов, Ш.Раҳматуллаев, М.Мирзаев, С.Иброҳимов, С.Муталлибов, А.Ҳожиев, А.Рустамов каби олимлар урин олди. Улардан В.Решетов СССР Педагогика фанлари академияси ҳақиқий аъзоси, О.Азизов, М.Асқарова шу академия мухбир аъзолари, Ш.Шоабдурахмонов ва Ф.Абдурахмонов эса Ўзбекистон ССР Фанлар академияси мухбир аъзолари даражасига етди. Устоз тилшуносларимиз қолдирган бой маданий меросга меҳр-муҳаббат билан ёндашиш, уларнинг соҳага қўшган ҳиссасини ҳолисона баҳолаш “100 o‘zbek tilshunosi” дастурий лойиҳасини яратиш учун туртки бўлди. Ўзбек тилшунос олимлари ютуқларини кенг оммага синдириш, жамоатчилик ўртасида нутқчи саводхонлик кўникмасини шакллантириш, халқимизни тилшунослиқнинг сирли олами билан таништиришда унинг ўрни каттадир. Саводли ёзиш, ижодий фикрлаш, фикр маҳсулини нутқ шариоитига мос

равишда ёзма шаклларда тўғри, раван ҳамда мантиқан изчил ифодалаш кўникмаларини шакллантириш учун хизмат қиладиган “Yozmanutq.uz” сайти мавжуд. У ёзма нутқ бўйича амалий билимларни шакллантиради, ёзма нутқнинг меъёр ва мезонлари билан таништирадиди, ёзма иш турлари талабларини пухта ўзлаштиришга ёрдам беради, ёзма профессионал нутқда тил бирлиқларидан мақсадда мувофиқ фойдаланишга ўргатади.

Шу сайтнинг бир рукни қўринишда юзага келган “100 o‘zbek tilshunosi” дастурий иловаси ўзбек тилшунослари ҳақида тўлиқ маълумот оломқчи, уларнинг илмий ишлари билан танишишчи бўлганларга қўлай платформа сифатида беминнат хизмат қилади.

Шаҳноза ЗИЁМУҲАМЕДОВА, Тошкент давлат юридик университети доценти в.б.

Ўзбекистон Республикаси
мустақиллигининг 31 йиллигигаЯХШИЛИК
ЙЎЛБОШЧИ БЎЛСА
Йўлдагилар ҳам яхши

Кутлибека РАХИМБӨЕВА,
Ўзбекистон
Республикасида хизмат
кўрсатган маданият
ходими

► Бошлианиш 1-бетда

Яқинда қайтадан дунёнинг маданий, маърифий, маънавий марказларидан бирига айланаётган Самарқанд шаҳрида Ўзбекистон маданий меросини ўрганиш, асраш ва оммалаштириш бўйича жаҳон жамиятининг VI халқаро конгресси доирасида “Ўзбекистон маданий мероси жаҳон тўпламларида” туркумидаги 10 та янги китоб-альбом тақдироти бўлиб ўтди. 60 жилдга етган тўплам устида жаҳоннинг 350 нафарга яқин олимий заҳмат чеккан. Конгресс доирасида осмон илмлари пири ҳисобланган буюк астроном бобокалонимиз Мирзо Улуғбек буюртмаси билан яратилган ноёб қўлёзма факсимилининг намойиши ҳам бўлиб ўтди. Халқимиз, миллатимиз учун бири-биридан керакли, бири-биридан зарур, фойдали тақдиротлар орасида бу намойиш ярқ этиб кўзга ташланади. Тортиб олиб кетилгани ё йиллар тўзонида ўз ўзини дан адашганими...

Нима бўлса-да, бу ноёб бойлик ҳақида билганимиз тафаккуримизнинг бойи-

гани. Агар истиқлолнинг ёрқин йўллари бўлмаганида, биз адолатли сиёсатимизга, ўзимизнинг бойлигимизга ўзимиз эгалик қилиш ҳақидаги ҳақли даъволаримизга суяниб, қўл чўзмаганимизда, улуғ астрономнинг беназир меросидан баҳрамандлик бизга насиб этармиди? Бу ўтган кун ёки олдинги кун ёзилган асар эмас-ку. Шу кунгача бор эди, бунёд эди. Аммо бу асар ҳақида бугун, ҳа, бугунгина атрофлича маълумотга эга бўлдик. Бу — истиқлол оҳанрабои десам, “шоирона қиёс” дея жилмайиб қўямиз, биламан. Лекин рости — шу. Катта ҳодисотларингиз эмас, одамларни, замондошларимизни ҳам озодлик дарчаларидан кузатиб кўрайлик-чи... Халқона айтганда, нақадар ўзгариб, нақадар бошқача бўлиб кетишган улар. Тузумимиздаги эврилишлар, давлатимиз сиёсатидаги инсонпарварлик, инсоннинг бор имкониятларини юзга чиқариш учун бўлаётган саъй-ҳаракатлар самараси бу.

Қашқадарёлик тadbirkor Саломат Комиловани юртимизда кўпчилик танийди. Чунки у кўп ҳам аёлларга хос бўлмаган соҳа — мебелсозлик йўналишида фаолият кўрсатади. Tadbirkor Москвада ўқиган, ҳозирги фаолиятини бошлагунча катта-катта корхоналарда ишлаган. Айни пайтда бошини қийин савдога қўймай, бирорта қўшма корхонадами ё бадавлатроқ фирмадами бош ҳисобчилигини қилса бўларди. Ё кадрлар бўлими раҳбарлигини зиммасига олса, маоши вақтида келарди, таътили ўз вақтида... Бир кун қизи, бир кун ўғлиниги меҳмонга бориб, набираларини эркалитиб юрса, ким унга “хай” дейди? Лекин Саломат Комилова Қарши мебель ишлаб чиқариш фабрикасида йуфзули бир корхона ишини бошқаришдек залворли юкни елкасига олди. 370 турдаги буюм ишлаб чиқараётган бу корхонада 3000 ишчи меҳнат қилади. Уларни доимий ишли қилиш, сифатли хомашё танлаш, бозорни ўрганиш, хариддорларга эга бўлиш, ишчилар маҳоратини ошириш, уларни вақтида маош билан таъминлаш — ҳаммасини у далаш, ҳаммасини жой-жойига қўйиш учун санчалак (тенгдош тadbirkorлар Саломатхонни орқаворотдан шундай деб эркалитишди)дек жони билан ўзини ўтга, чўққа уради.

— Баъзан Саломатхоннинг вужудида бир неча сергайрат аёл яшаётганга ўхшайди, — дейди вилотят хотин-қизлар етакчиси Комила Каромова. — Бу истиқлол ато этган ғайрат экани бор гап.

Саломат Комилова-ку олий маълумотли эди, демокримизки, юксалиш учун озми-кўпми пойдеворни бор эди. Шахрисабзнинг Қўшхўвўз маҳалласида яшовчи оддийгина каштачи аёл Саодат опа Низомова-чи? Бундан бир неча йиллар аввал: “Қумушбиби каштачининг эвараси, Рўёб зардўзининг қизи Саодатбиби интернет дўкони орқали Германияга мол олди-сотдисини амалга оширади”, деса биров ишонармиди? Ўйда тиззасига мато қўйиб, момомерос хунарини қилаётган, бор-йўғи ўрта маълумотга эга аёл-а? Хунар орасида бешик тебратиб, алла айтиб, тандирда нон, ўчоқда ош пишириб юрган бека-я?

Ҳа, у бугун ўз хунари — миллий каштадўзлиги, ўнлаб янги нусхалар яратган боис, дунёнинг кўплаб давлатларига қадами етди. Шартномалар қилиш, мамлакатлар орасида ҳўки сураётган қонун-қоидаларни ўзлаштириш — булар бари заҳмат, бари — илм. Истиқлол берган зехн, қатъият, мақсад сари муттасил интилиш Саодатбибини замонамизнинг илгор кишиси даражасига кўтарди.

“Кўтарди” деганимиз нисбий сўз аслида. Унинг оёғи ердан узилмади. Бу кўтарилиш заминга, она юртга, бурча садокат доирасидаги кўтарилишдир. Бундай кўтарилишлар одам боласини “фақат ўзим бўлай” деган худбинликдан ҳам асрайди. Бағрикенг хунарманд ўзининг нафис, нозик хунарини Ҳисор тоғлари бағрида жойлашган Ғилон қишлоғи аёлларига ҳам ўргатди. “Ўргатди” сўзи осон айтилади, лекин ўргатиш осон эмас. Айниқса, ўзига хос яшаш тарзига эга ғилонлик аёлларга. Лекин опанинг кўнглидаги “Мен билганин бошқалар ҳам кўрсин, мен билганин бошқалар ҳам билсин”, деган истак ўргатиш машаққатларини енгиллаштирди. Тиниб-тинчиманган устоз бугун Чироқчи аёллари орасида. Унинг йўллариини истиқлол узайтирди, деган хулоса айтсак, бу айтишимизда юз қарра ҳақ бўлаимиз.

— Мен доврўкли шахримиздаги машҳур Оқсаройга яқин кўчада яшайман, — дейди каштачи аёл. — Бу обидани Соҳибқирон Амир Темур бобомиз ўз онаси Такина бегим хотирасига атаб қўрдирган экан. Қизларим, келинларим, невараларим билан тез-тез зиёратга чиқамиз. Биласизми, ҳар гал биз пештоқлари орасидан эсаётган роҳатбахш шамолни ҳис қиламан. Кўнглим хотиржам тортади. Менга бу шабада дунёга Соҳибқирондай зотни ато этган

муҳтарам аёлнинг йўллаётган хайрли тилаклари бўлиб туюлади.

Эҳтимол, бу ўз хунари билан она юртга тобора боғланиб бораётган аёл тасаввуридир, балки бу тасаввурларда жон бордир...

Ҳарна бўлгандаям, қол устида бекиниб ётиб, бир одил сардорнинг пуфлаб юборишидан аланга олаётган чўғлар — бизнинг Саломатхон, Саодатхон каби оналардан бунёд бўлган зурриёдлари

орасида илоҳий ришта борлиги аниқ. Доно элнинг оналари доно фарзандларни дунёга келтирмайдими?

Тошкентдаги Турин политехника университети талабалари Дилмурод Рустамов, Мираъзам Мирсолиҳов, Жаҳонгир Икромов катта оморлардан оғир ҳажмдаги юкларни олиб чиқиб, керакли жойга элтиб қўядиган роботлар кашф қилаётганидан кўпчилик хабардор бўлса керак. Нари-бериси йигирма ёшлар атрофидаги йигитлар... Айни қийинишга қизиқадиган, ясанчокликка мойил даври бу уларнинг... Чиройли қизларга кўнгли боғланадиган, муҳаббат шеърларини қозғога кўчириб, қабутар қилиб учирадиган пайтлари... Лекин улар қийиндан-қийин (Турин политехника университетида ўқиш осонмас, киришга кириб, ўқиш машаққатига чидай олманлар ҳам йўқ эмас) дарслардан сўнг имтиҳон, синовларга тайёргарликлар аро элга фойдаси тегадиган ихтирога куч, вақт топишибдими, балли уларга!

Бу куч, бу интилиш ҳам асли озодлик кўёшидан тўкилган ёғду!

Жаҳонгир Икромовнинг яна бир лойиҳаси диққатга сазовор. У қурилиш бўлаётган биноларнинг сейсмик бардошлилигини сунъий тебранишлар орқали аниқлаб бериш лойиҳасини ишлаб чиқмоқда. Унинг лойиҳасига кўра, бинонинг 3D макети ишлаб чиқилиб, замонавий қурилмалар орқали зилзилага бардошлилиги текширилади. Жаҳонгирнинг лойиҳаси Фарғоний бобомизнинг Нил дарёси суви сатҳини ўлчайдиган ноёб қурилма ясагани, бу қурилмага қараб, йилнинг серсув ёки қурғоқчил келишини аниқлаб берганини эсга солмайдими? Деҳқонлар аллома маълумотларига асосан деҳқончилик мўлжалини олган. Бу кашфиётчи укамиз эса табиий офат-зилзилалардан асраниш йўллариини ахтарипти. Нечоглиқ манфаатли амаллар! Бу ёшларга қараб Президентимизнинг Учинчи Ренессанс ҳақидаги орзулари ҳақиқатга жуда-жуда яқинлигига амин бўламиз.

Ахир, биз ҳам уларга тенгдош пайтда талаба бўлганимиз. Энг иқтидорлиларимизнинг интилган манзилимиз аълочилар оладиган стипендияга етишиш бўлган.

Шу ўринда бироз қулгилироқ туюладиган воқеа эсимга тушди. Биз фақат ўқиганмиз, иш имкониятлари йўқлиги боис, анча қўли юлқа талаба бўлганмиз. Стипендия билан ўзимизни ўзимиз эплашга ҳаракат қилардик. Қўлундай пишиғида бозорлар растаси лазер бўлиб кетарди. Оғзимиздан сув келса-да, сотиб ололмасдик. Рас-танинг бир бошидан кириб, ҳар уюмдан бир дона қўлундайи оғзимизга солиб, нариги томонидан нафсимизни қаноатлантириб қиқиб кетардик. Замон бизга ёш бола деб қарар, бизнинг ақлу тафаккуримиз ҳам шунга яраша эди.

Наманганлик қизимиз, Президент мактаби битирувчиси Самира Йўлдошеванинг ютуқлари ҳам мақтаса мақтагудек. У муддатидан олдин бир неча хоржий олийгоҳ талабаси бўлди. Албатта, унга бу муваффақият гоийбдан келгани йўқ. Самира Аризона университетининг биокимё йўналишини танлади. “Эл-юрт умиди” жамғармасидан грант ютиб олиш учун қизимиз қанча тунларни китоблар бошида бедор ўтказди экан?

Тафаккурда ихтиро, кашфиёт орзусини уйғотадиган замон, давр бўлиши керак. Ўша давр — бугун.

Онаси Испанияда диссертация ёқлаган экан. Илм олиш машаққатлари, мусофирлик заҳматларини бошидан кечирган. Аммо қизига ҳам:

— Болам, осонроқ йўл танла. Бир қора бош ярим пиёла сув, бир бурда нонга тўяди, — демабди. Аксинча, “Му-стақил Ватанимиз қаддини маҳкам тутиб туришга илм кишилари керак. Биз — оиланг сенга тиргакмиз”, дебди.

Бир томонда яқинларинг, иккинчи томонда она юртинг “болам” деб турса, ҳар қандай ташвишга дош беради-да одам. Самиранинг бардоши, матонати-ни мен шундай тушундим.

Яна бир қизимиз — сурхондарёлик Умида Омонова. “Қизимиз” дейман-у, “Қиройи қизинг бўлса, шунга ўхшасин”, деган истак келади дил тубидан. Шерободда туғилган. Бир пайтлар бобурий мапикаларимиздан бири, машҳур Хон-зодабегим от устида чавгон уйнаётган Ҳаидабону (кейинчалик у ҳазрат Бобурнинг фарзанди аржуманди Ҳумоюн Мирзога рафиқа бўлди)нинг эпчилигини кўриб:

— Балли, шерқиз! — дея алқаган экан.

Бор-йўғи саккиз йилдан буён спортнинг шахмат тури билан шуғулланиб, қатор муваффақиятларга эришган Умиданинг ютуқлари одамни ҳайратга солади. Уни ҳам “балли, шерқиз”, дея алқайди келади.

2018 йил Таиланднинг Чиангмай шаҳрида 12 ёшгача бўлган қизлар ўртасида блиц ўйналишида ўтказилган мусобақада олтин, стандарт ўйналишида кумуш медалъ.

ТАФАККУРДА ИХТИРО, КАШФИЁТ ОРЗУСINI УЙЎТАДИГАН ЗАМОН, ДАВР БЎЛИШИ КЕРАК. ЎША ДАВР — БУГУН. ОНАСИ ИСПАНИЯДА ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАГАН ЭКАН. ИЛМ ОЛИШ МАШАҚҚАТЛАРИ, МУСОФИРЛИК ЗАҲМАТЛАРИНИ БОШИДАН КЕЧИРГАН. АММО ҚИЗИГА ҲАМ: — БОЛАМ, ОСОНРОҚ ЙЎЛ ТАНЛА. БИР ҚОРА БОШ ЯРИМ ПИЁЛА СУВ, БИР БУРДА НОНГА ТЎЯДИ, — ДЕМАБДИ. АКСИНЧА, “МУСТАҚИЛ ВАТАНИМИЗ ҚАДДИНИ МАҲКАМ ТУТИБ ТУРИШГА ИЛМ КИШИЛАРИ КЕРАК. БИЗ — ОИЛАНГ СЕНГА ТИРГАКМИЗ”, ДЕБДИ. БИР ТОМОНДА ЯҚИНЛАРИНГ, ИККИНЧИ ТОМОНДА ОНА ЮРТИНГ “БОЛАМ” ДЕБ ТУРСА, ҲАР ҚАНДАЙ ТАШВИШГА ДОШ БЕРАДИ-ДА ОДАМ. САМИРАНИНГ БАРДОШИ, МАТОНАТИНИ МЕН ШУНДАЙ ТУШУНДИМ.

2019 йил. Шри-Ланканинг Калпугара шаҳрида ўтказилган Осиё чемпионатида 14 ёшгача бўлган қизлар ўртасида стандарт ўйналишида олтин, рапида ўйналишида кумуш медалъ.

2020 йил. Халқаро шахмат академияси ва Шаржа шахмат клуби ҳамкорлигида ўтказилган “Талантли ёшлар — 2020” халқаро блиц турнирида биринчи ўрин.

2022 йил. Грецияда 16 ёшгача бўлган қизлар ўртасида рапида ва блиц ўйналишида бўлиб ўтган жаҳон чемпионатида ҳар икки ўйналишида жаҳон чемпиони.

Эҳтимол, қандайдир саноклардан толиқармиз, аммо бундай саноклар кишига қанот беради. Бундай саноклар қанотида юксакларга учади киши. Бир пайтлар Карпов ва Каспаров орасида кечаётган шахмат мусобақаларини телевизордан кўз узмай қузатар эдик. Ким Каспаровнинг, ким Карповнинг тарафдор эдик. Ушанда ўйлаганмидик, кун келиб она Ўзбекистонимиз қарамликдан халос бўлади-ю, бундай нуфузли мусобақаларда шахмат столининг бир тарафида Сарвинозлар, Нафисалар, Юлдузлар, Умидалар ўтиради ва биз уларнинг дона суришларини “Ўзимизники, бизники!”, деган юрак уришлари билан кузатамиз деб?!

Ғалабасидан бошимиз осмонга етади, деб? Бу — орзу осмонимизнинг бир четида милтираб турган юлдузлар янглиғ истак эди... Шукрки, бу истак истаклича қолмади. Истиқлол ҳаёлимиздан ҳақиқатга, руёбга кўчди. Бу яхшилиқ бўстонида яна ва яна яхшилиқ гуллари унмоқда.

Мен яқинда юртимизнинг таниқли археологларидан бири Амриддин Бердимуродовнинг “Ватан ҳаққига муножот” китобини ўқидим. Асардан бир иқтибос келтираман:

“...Ўзбек тарихчилари ва мижор олими Ҳерман Вамберининг фикрича, “Ўзбек” сўзининг туб маъноси эрки, ихтиёри ўз қўлида, дегани... “Турк” сўзи ҳам шу атамгага яқин маънодош бўлиб, “қудратли, мағрур” деган маъноларни беради. Бошқа бир мавбада “турк” — “қилчи одам” сифатида талқин этилади”.

Шу фикрларга суяниб айтадиган бўлсак, аслиятимизга қайтаётган эканмиз. Қалам сураётганинда қайси бир ҳолатларда ўзингни тўхтаста оласан. Аммо миллат фаҳри, юрт ифтихори билан боғлиқ туйғулар қалбингни жунбишга келтириб турганда, битикларга нуқта қўйилган келмайди. Ҳаёлларинг ўтмишу бугун орасида қопаверади:

“...Рус подшоши Михаил ўзи Москвада зарб эттирган танганин бир томонига “Михаил тверча ақчаси будир”, деб ёздирган экан. Агар тангада бундай туркий сўзлар бўлмаса, у пул сифатида қадрланмасди ва савдо-сотикқа ярамасди”.

“...Соҳибқирон Кастилия қиролнинг элчиларини Дилқушо боғида қабул қилди. У элчилардан:

— Қирол ўғлимининг аҳволи қалай? Унинг ишлари жойидами, соғ-саломатми? — деб сўради”.

Тарихларимиз битилган китоблардаги бундай мисолларни ўқиб, эшитиб ғурурланасак, айтиб, ёзиб яна ҳам ғурурланамиз. Нафсиларини айтганда, буюкликка қараб юксалиш ҳам, унга қалбан қайтиш ҳам тақдиримизга яхшилиқ ёзган истиқлол йўлининг иши. Шундай покиза, шарафли йўлнинг фидойи, садокатли йўловчилари бўлиш орзуси тушсин ҳар дилга!

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари тахририяти” ДУК

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Тахририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун бўлгани расмийлаштирган ташилот жавобгар.
Газета тахририят компьютер марказида саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жихатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК масъул.
Босмахона телефони: (71) 233-11-07

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Аxbорот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма Г-864.
81651 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қўғоз бичими А2.
Баҳоиси келишилган нархда.

“ШАРҚ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Нодир Махмудов
Мусаҳҳир: Умархон Қодиров
Дизайнер: Хуршид Абдуллаев

Манзилимиз:
100029, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Девонхона: (0-371) 233-70-98 Котибият: (0-371) 233-56-60 Ўзловлар: (0-371) 233-57-15 E-mail: info@yuz.uz

Ўза якуни — 22:45 Топширилди — 23:50